

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
๑๓ เมษายน ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
๑๓ เมษายน ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๖ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญให้ไปสนทนาธรรมที่บ้านคุณหมอทวีป และคุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร ซึ่งพี่หมอทวีปได้ขอโอกาสจากท่านอาจารย์จัดการสนทนาธรรมที่บ้านอยู่เป็นประจำ และเช่นเคยที่พี่หมอได้เตรียมอาหารไว้ต้อนรับสหายธรรมอย่างมากมายหลายชนิดทั้งเช้าและกลางวัน พี่หมอเป็นคนชอบทำอาหาร และชอบที่จะไปจ่ายตลาดเอง เลือกแต่ของดีๆ มาปรุงเองกับมือ ด้วยความประณีตบรรจงอย่างยิ่ง

ก่อนเริ่มการสนทนาธรรม พี่หมอก
กราบขออนุญาตท่านอาจารย์เป็นตัวแทน
ของสหายธรรม กราบรดน้ำท่านอาจารย์
เนื่องในวันสงกรานต์

ต่อจากนี้ขออนุญาตนำความบาง
ตอนที่ท่านอาจารย์สนทนาช่วงบ่ายมาฝาก
ให้ทุกท่านได้พิจารณาครับ

ท่านอาจารย์ :

ความหลากหลายของธรรมชาติ แต่ละหนึ่ง อย่าง "เห็น" เกิดขึ้นแต่ละครั้ง เปลี่ยนไม่ได้ จริงไหม? แต่สิ่งที่กระทบตา แล้วเป็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ก็ไม่ใช่ "หนึ่ง" เก่า ต้องเป็น "หนึ่ง" ใหม่ เหมือน "เสียง" ทุกคนก็รู้ว่า เป็นสิ่งที่ปรากฏจริง เมื่อได้ยิน แต่เสียง ก็ไม่ใช่เสียงเก่า แล้วก็หลากหลายด้วย เป็นเสียงเบาบ้าง เสียงดังบ้าง

เพราะฉะนั้น แต่ละหนึ่ง แม้ว่าเกิดขึ้น เป็นอย่างนั้น แต่ก็กว้างเปล่า เพราะเหตุว่า เพียงปรากฏ แล้วก็หมดไป ตรงกับคำที่ทรงแสดงความหมายของคำว่า "ขันธ" ขัน-ธะ , ขัน-ดะ ภาษาไทย ภาษาบาลีออกเสียงอย่างไรคะ?

คุณคำปั่น :

คนไทยก็ออกเสียงว่า ชัน-ระ ในรูปของภาษาบาลีแบบไทยๆ แต่ว่าจริงๆ ก็ออก (เสียง) ตามที่ท่านอาจารย์กล่าว เมื่อสักครู่ว่าเป็น ชัน-ตะ ครับ

ท่านอาจารย์ :

นิดๆ หน่อยๆ อย่างนี้ ก็เป็นความรู้พอสมควร ที่ว่าเวลาพูดธรรมะกับคนอื่น ที่เขาใช้คำไม่ตรงตามภาษาบาลี จะรู้ว่า ต่างกับเรา เพราะเราก็พูด ตามความเคยชิน ให้เข้าใจได้ เพราะฉะนั้น ภาษาไทย ที่ใช้คำว่า ชัน-ระ หรือ ชัน-ตะ ก็เพราะเหตุว่า เพียงเกิด ปรากฏว่ามี แล้วก็ไม่เหลือเลย มีแล้วกลับไม่มี จากไม่มี แล้วก็เกิดขึ้นมี แล้วก็มีไม่ แล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย

...เพราะฉะนั้น แม้ว่าขณะนี้ ความจริงเป็นอย่างนี้ ใคร
หมดกิเลส? ไม่หมด เพียงรู้ กว่าที่ได้ยินคำอย่างนี้ จะ
ค่อยๆ มันคงขึ้น เพราะว่า จริงๆ แล้ว จิต เป็นสภาพที่มอง
ไม่เห็น แต่ว่า ความละเอียด ลึกล้ำของจิต ใครจะรู้ว่า
เพียงหนึ่งขณะ ซึ่งเกิดแล้วดับ แต่สิ่งที่เกิดแล้ว เมื่อเป็น
กุศลและอกุศล สภาพธรรมะที่ดี ไม่ดี อย่างไรก็ตาม ก็
สะสม เก็บไว้ในจิต...

...ไม่มีรูปร่าง ประตู่ หน้าต่าง ฝา ก็ไม่มี แต่ "เก็บ" สิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ได้กระจัดกระจาย หายไปไหนเลย ยังคงอยู่ครบ นานแสนนานมาแล้ว ไม่ว่าจะเกิดเป็นกบ เป็นคน พิการ เป็นคนฉลาดหรือไม่ฉลาด อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาแล้วทั้งหมดสะสมอยู่ในจิต เพราะฉะนั้น อะไร? จะทำให้สามารถรู้จิตได้? ไม่มีทางเลย นอกจากสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม เกิดขึ้นพร้อมจิตขณะนั้น ก็จะต้องรู้ จิตนั้น สะสมอะไรมาบ้าง...

...เช่น โกรธ เกิดขึ้น โกรธ จะไปเกิดกับต้นไม้ใบหญ้าไม่ได้
เลย เฉพาะที่ใดที่มีจิต ธาตุรู้ แล้วก็ ความขุ่นเคือง ความ
ไม่พอใจ ก็ไม่ได้เกิดนอกไปจากจิต อยู่กับจิต อยู่ในจิต
เพราะเหตุว่า ขณะนั้น มีปัจจัย ที่จะทำให้เกิดความโกรธ
เกิดขึ้น ความโกรธนั้น ไม่ว่าเราจะสะสมมานานแสนนาน
มากสักเท่าไร ก็ออกมาในรูปลักษณะ ที่ทำให้รู้ ความ
โกรธในระดับนี้ ว่าเป็นความโกรธ แค่นั้น? โกรธแบบ
ไหน? โกรธแบบขุ่นใจ หรือว่า แบบน้อยใจ หรือว่า เสียใจ
หรือว่า ผิดหวัง? สารพัดอย่าง แล้วแต่ว่า ขณะนั้น เป็น
อะไร? เกินกว่าที่ใครจะบรรยาย หรือบอกได้...

...เพราะเหตุว่า เกิดเป็นอย่างนั้น แล้วก็ดับไป แต่มีจริงๆ
ชั่วคราว แล้วก็ไม่ได้กลับมาอีกเลย นี่คือ สัจธรรม เป็น
อย่างนี้ มานานแสนนาน เพราะฉะนั้น จากชาติก่อน มา
เป็นคนนี้ ชาตินี้ ก็ไม่รู้ว่า ชาติก่อน ทำอะไรไว้? แค่นั้น?
ชาติหน้า จะรู้ใหม่ว่า เรานั่งอยู่ตรงนี้ ณ กาลครั้งหนึ่ง แล้ว
ก็ได้สนทนาธรรม พบใครบ้าง? ไม่มีเลย เมื่อถึงชาติหน้า
ก็ลืมหมด...

...เหมือนชาติก่อน เป็นใคร? อยู่ที่ไหน? ก็ไม่รู้เลย สักนิด
เดียว แต่สิ่งที่สะสมมาแล้ว ที่เก็บไว้แล้ว ก็จะปรุงแต่ง
หมายความว่า เป็นปัจจัย ที่จะทำให้สภาพธรรมะ ที่จะ
เกิดในชาตินั้น เป็นไปตามปัจจัย ที่ได้สะสมมา ถ้ารู้อย่าง
นี้ เกิดแล้วต้องตาย จะสะสมคุณความดีไหม?...

...เพราะเหตุว่า ถ้าเรามีแต่โลภะ ความติดข้อง เพราะ
 ความไม่รู้ ความโกรธ และ กิเลส มากมายหลายอย่าง นี่ก็
 ออกไหม? ซาติน้ำจะเป็นคนชนิดไหน? แย่มากๆ ใครจะ
 ชอบบ้าง? ไม่มีใครอยากเห็นหน้าด้วยซ้ำไป เกิดมา ก็มี
 แต่หน้าบึ้ง หน้าอ ทั้งวัน แล้วจะเป็นอย่างไร? แสดงให้
 เห็นว่า อกุศล ไม่ใช่สิ่งที่ดี แต่ว่า เอาออกไม่ได้ ถ้าไม่มี
 ปัญญา...

...ไม่มีใคร สามารถที่จะไปเปลี่ยนแปลงอะไรได้เลย
 ทั้งสิ้น แต่ว่า บุญ ที่ได้ทำไว้แล้ว แต่ปางก่อน ชาตินี้ก็
 ไม่รู้ แต่ชาตินี้ ถ้ามีโอกาสได้ฟังอีก ก็รู้ได้เลย ระลึก
 ไม่ได้จริง แต่การฟังและเข้าใจเดี๋ยวนี้ ก็จะติดตามไป ทำ
 ให้มีโอกาสได้ฟังอีก แล้วก็ได้เข้าใจอีก เพราะฉะนั้น
 ธรรมะ แม้มีเดี๋ยวนี้ ก็เป็นสิ่งที่ลึกซึ้งเพราะเหตุว่า เป็น
 นามธาตุ มองไม่เห็น สะสมมา ก็ไม่รู้ว่าสะสมอะไรมา
 บ้าง แต่เวลาอะไรเกิดขึ้น รู้เลยว่า ถ้าไม่มีสิ่งนั้น สะสมมา
 ก็เกิดเป็นอย่างนั้น ไม่ได้...

...แต่แต่ละคน ก็เป็นแต่ละหนึ่ง จริงๆ ลองคิดว่า ก่อนได้
ฟังธรรมะ เรามีปัญญาที่จะรู้ไหม? ว่าเป็น ชั่วคราว "เห็น" ก็
ชั่วคราว "ได้ยิน" ก็ชั่วคราว ทุกอย่าง "ชั่วคราว" บังคับ
บัญชาไม่ได้ ไม่เคยรู้มาก่อนเลยสักกนิทหนึ่ง เพราะฉะนั้น
ก็จะเห็นประโยชน์ว่า การที่มีโอกาสได้ฟัง ไม่ใช่โอกาสที่
หาง่ายๆ เกิดมาแล้วจะได้ฟังอีกเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ แค่นี้ก็
ได้ พຼຽນนี้ก็ได้ แต่ว่า สิ่งที่จะติดตามไปในจิตแต่ละหนึ่ง
ขณะ ตามไป...

...ถ้าชาตินี้ไม่ได้ฟังธรรมะเลย สะสมอะไร? อกุศลไว้มาก
โลภะก็มาก ติดข้องไปทุกขณะที่เห็นบ้าง ได้ยินบ้าง โทสะ
ก็เยอะ ความไม่รู้ไม่ต้องพูดถึง มีอยู่เป็นประจำทุกขณะที่
อกุศลเกิดขึ้น สภาพธรรมะที่ไม่ดีเกิดขึ้น เพราะความไม่รู้
ถ้ารู้ จะไม่ดีหรือ? เป็นไปไม่ได้เลย ถ้ารู้แล้ว ต้องดี ทุกสิ่ง
ทุกอย่าง ปัญญา สามารถที่จะเห็นถูก รู้ถูกได้...

...เพราะฉะนั้น ก็ จะเห็นความต่างกันว่า การที่เรามีโอกาสได้ฟังธรรมะ แม้เพียงเล็กน้อย เข้าใจได้แค่นี้ แต่ถ้าฟังต่อไป ความเข้าใจ ก็เพิ่มขึ้น อย่างเดียวกันนี้ ก็ต้องเพิ่มมากกว่าเมื่อเช้านี้ ที่ละนิดทีละหน่อยไปเรื่อยๆ จนกระทั่งสามารถที่จะ เป็นสาวก ที่ได้ฟังพระธรรม เข้าใจ ไม่ใช่ฟังเพียงเรื่องราวเข้าใจ แต่สามารถเข้าใจ สิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ได้ จนกระทั่งสามารถที่จะดับกิเลสได้ เพราะฉะนั้น ทุกอย่างต้องละเอียด และต้องรู้ตามความเป็นจริง ในแต่ละคำ คุณคำปันคะ ปัญญา คือ อะไร?...

คุณคำปัน :

ปัญญา ก็คือ สภาพธรรมะ ที่มีจริงๆ ที่เข้าใจถูก เห็นถูก ขึ้นชื่อว่าปัญญา ก็คือ ความเข้าใจถูก เห็นถูก ไม่ว่าจะเป็นระดับไหนก็ตาม ความเป็นจริงของปัญญา ไม่เคยเปลี่ยนครับท่านอาจารย์ครับ แม้แต่ ในขั้นของการฟัง มีการเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง ค่อยๆ สะสมไป และเป็นไปในทางที่ค่อยๆ เจริญขึ้นครับ ซึ่งท่านอาจารย์ ก็ได้กล่าวอยู่เสมอว่า ปัญญา เป็นคำภาษาบาลี ถ้าเป็นคำไทย ก็คือ ความเข้าใจถูก เห็นถูก ซึ่งก็เป็นสภาพธรรมะ ที่มีจริงๆ ครับ

ท่านอาจารย์ :

คุณคำปั่น :

คนเรียนอะไรก็ตาม สอบได้ที่ ๑ มีปัญญาไหม?

ปัญญา ต้องเป็นความรู้ถูก ความเห็นถูก ตามความเป็นจริงของสภาพธรรมะ เท่านั้นครับ คนที่เรียนเก่ง คนที่คิดอะไรก็คิดได้เร็ว ได้ดีกว่าคนอื่น ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นปัญญา ในทางพระพุทธศาสนาครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น เราใช้คำ ที่เราไม่รู้จัก ใช่ไหม? ครูสอนหนังสือ เด็กคนนี้ มีปัญญามาก ครูคนนั้น ใช้คำที่รู้จัก หรือเปล่า? ใช้คำที่เป็นภาษาอื่น ไม่ได้ศึกษาจนกระทั่งเข้าใจจริงๆ ว่า แต่ละคำ หมายความว่าถึง สภาพธรรมะอะไร? เก่งแสนเก่ง อย่างไรก็ตาม จะรู้ความจริงไหม? ว่าขณะนี้ มีสิ่งที่มีจริงๆ แต่ไปรู้อย่างอื่น

...คนที่ทำกับข้าวเก่ง ก็เห็น คนที่ตัดเสื้อเก่ง ก็เห็น คนที่ทำอะไรเก่ง ปลูกต้นไม้เก่ง แต่รู้อย่างอื่น ไม่ใช่รู้ลักษณะของสิ่งที่มีจริง นี่คือ ความต่างกันของปัญญา ซึ่งเป็นสภาพธรรมะ ที่เป็นความคิดนึก แยกคาย แต่ว่า ไม่สามารถที่จะรู้ความจริง ของสิ่งที่กำลังปรากฏจริงๆ ในขณะนี้ได้ เพราะฉะนั้น แต่ละคำ เราถึงต้องศึกษา ให้เข้าใจจริงๆ ว่า หมายความว่าอะไร รู้ สारพัตรู้ แต่ไม่รู้ สิ่งที่กำลังปรากฏ จะชื่อว่า "ปัญญา" หรือ?

...เพราะฉะนั้น แต่ละคำ ต้องรู้ ที่ใช้คำว่า "ปัญญา" ที่พระพุทธเจ้า เป็นผู้เฉลียวฉลาด ด้วยพระปัญญาคุณ ต้องรู้ว่าตรัสรู้อะไร ตอนนี้ ใครมีปัญญาบ้าง? ตามความเป็นจริง คนอื่น บอกคนอื่นได้ไหม? ว่าคนนั้น มีปัญญาเท่านั้น เท่านั้น แต่ขณะใด ที่มีความเข้าใจความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ ขณะนี้ ในขั้นการฟัง "เข้าใจ" ไม่ใช่ "คิดเอง"...

...ไม่ใช่ประมาณ ว่าเราอ่านได้ พระไตรปิฎก อรรถกถา ก็
อ่านได้ แต่ว่าจริงๆ แต่ละคำ หมายความว่าถึง สิ่งที่มีจริงๆ
เดี๋ยวนี้ ที่ทำให้สามารถที่จะเข้าใจถูก ตามความเป็น
จริง เป็นผู้ตรง ว่า เห็น มีแน่ๆ เกิดแล้ว ขณะที่ ได้ยิน ต้อง
ไม่มีเห็น เห็น ก็ต้องดับ ขณะที่เห็น ได้ยิน ก็ต้องดับไป
แล้ว เพราะฉะนั้น แต่ละหนึ่ง ซึ่งเกิดดับสลับตัวอย่างเร็ว
มาก ทำให้หลงเข้าใจผิดว่า "เห็น" เป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดดับ
เลย เหมือนมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าเข้าใจถูกอย่างนี้ในขั้นฟัง
ก็ไม่เข้าใจผิดเหมือนเดิมว่า ขณะนี้ไม่มีอะไรเกิดดับเลย
นั่นคือ ความเข้าใจผิด...

...แต่ว่า ต้องเป็นผู้ตรง เมื่อเข้าใจว่า สิ่งนี้ เป็นอย่างนี้
จริง ๆ สามารถที่จะรู้ได้ ไม่ใช่เพียงแค่พูดตาม เพราะเรา
ได้ยิน ได้ฟัง แล้วเราก็พูดตาม เพราะเราเข้าใจตาม แต่ว่า
เรายังไม่ได้ประจักษ์ความจริงตาม เพราะฉะนั้น ก็ต้อง
เป็นผู้ที่ละเอียดที่จะรู้ว่า แค่นี้ไม่พอ เพราะเหตุว่า บอกว่า
จริง แต่ว่ายังไม่ได้พบความจริงนั้น จนกระทั่งประจักษ์
แจ้ง ด้วยตัวเอง ก็ต้องอบรมเจริญปัญญาต่อไป จาก
ความเป็นปุถุชน แล้วก็มี ความเข้าใจถูก ก็เป็น กัลยาณ
ปุถุชน จากกัลยาณปุถุชน ก็จะถึงความเป็น พระ
อริยบุคคล...

กราบทำบุญบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลทุกประการของคุณหมอทวีป คุณพรทิพย์ ฤกษ์จิตร
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

